

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ, Str. Iuliu Maniu Nr. 31

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
Abonament: 500 Lei la an

Redactor responsabil:
Protoiereu DUMITRU ANTAL

CUPRINSUL:

Prof. I. Lupaș: Invățământul religios în noul proiect de programă analitică.

Rep.: Sfințirea bisericii din Crăiești.

Pr. L. David: Din trecutul parohiei Geomal.

Pr. Gh. Micu: Conferința de toamnă a preoției din tractul Lăpuș.

Cronică. — Concurs pentru întregirea parohiei Botez.

Invățământul religios în noul proiect de programă analitică.

Indicațiunile metodice schițate de părintele Dr. N. Popescu, fost secretar general la culte și actualmente la ministerul instrucțiunii, sunt călăuzite de tendința intensificării și actualizării învățământului religios prin mijloace practice, la îndemâna oricărui profesor de religie conștient de înalta sa chemare educativă.

În primul rând se dă în acest proiect, preoților-profesori, sfatul de a citi elevilor lecțiile de istorie biblică, nu dintr'un modest manual sumar, ci dintr'o Biblie completă făcându-i să înțeleagă că această sfântă carte cuprinde cuvântul Domnului în întregime. Astfel lecțiile vor impresiona în mod deosebit tineretul, care simte și el „nevoia de documentare“.

La fel se cer lecturi din cărțile de slujbă și cântări bisericești, potrivite a cuceri sufletul elevilor prin frumusețea poeziei creștine și a-i pregăti pentru înțelegerea serviciilor divine.

Ca mijloace de intuiție recomandă părintele secretar general a se înfățișa elevilor modele după iconografia ortodoxă, nu după tablouri apusene, fiind icoanele ortodoxe mai apropiate de adevărul biblic și mai cunoscute de elevii creștini în tradiția familiară și în atmosfera bisericii noastre. Tot astfel insistă, ca profesorii de religie să viziteze împreună cu elevii bisericile din localitate, să asiste la serviciile divine și să-i învețe mai multe rugăciuni. Toate acestea de a „captiva sufletul școlăresc pentru dumnezeasca viață a Mântuitorului“.

Astfel sunt arătate, în câteva linii mijloacele de întrebuințat și scopul de urmărit din partea celor însărcinați cu predarea învățământului religios în școlile secundare.

Pentru atingerea scopului de captivare a sufletului, este de neapărată trebuință a trezi în elevi un interes viu și durabil pentru valorile ideale-educative ale credinței. După concepția pedagogică a lui Herbart toate ramurile învățământului trebuie să aibă în vedere mai mult trezirea interesului multilateral și stăruitor decât împărțirea unei cantități exagerate de cunoștințe. Căci acestea dispar curând din sufletul elevilor, dacă profesorul nu e în stare sau nu-și dă silința a trezi un interes mai viu pentru ele. Interesul religios trebuie să sfințească întreg învățământul, făcând ca lecția de religie să producă în sufletul elevilor impresii cu totul deosebite de ale oricărei alte materii de învățământ.

Dacă va reuși profesorul de religie să trezească acest interes religios, adică interesul multilateral pentru personalități, momente și probleme religioase, va putea să aibă mulțumirea de a fi sădit în sufletul tineretului o forță vie, un razim puternic și un scut de apărare împotriva tuturor ispitelor, cari pândesc la răspântiile vieții umane. Interes pentru orice lucru nu poți însă avea decât cunoscându-l și îndrăgindu-l. Deci pentru trezirea interesului religios este de neapărată trebuință împărțirea unei cantități de cunoștințe selecționate cu cea mai mare îngrijire din vastul

domeniu al doctrinei și experiențelor religioase.

Pedagogia modernă nu mai admite ca astfel de cunoștințe, privitoare la viața religioasă și la adevărurile credinții, să fie împărtășite elevilor după metoda tradițională, școlastică-dogmatică sau după cea catehetică, cu răspunsuri forțate de anume întrebări, prin cari secole de-arândul s'au inoculat tinerelor generațiuni principii abstracte și definițiuni seci, dar mai mult sau mai puțin savante, fără a li se pune și judecata în lucrare, ci silindu-i la o memorizare mecanică, potrivită să producă desgust, mortificând iar nu trezind interesul viu și durabil. Dintr'o asemenea împărtășire de cunoștințe evident că sufletul tineretului nu se poate îmbogăți cu nimic; dar mintea lui rămâne apăsată ca de un balast pe care se va sili să-l îndepărteze cât mai îngrabă, fiindu-i străin și neasimilabil.

Istorisiri și întâmplări religioase, înfățișate în mod intuitiv și potrivit cu gradul de dezvoltare sufletească al elevilor, vor putea fi valorificate în învățământul educativ cu rezultate incomparabil mai bune decât ale catehismelor.

Mântuitorul însuși a indicat metoda cea mai corespunzătoare învățământului religios, întrucât adevărurile credinții și ale evangheliei creștine nu le-a propovăduit prin definiții și sisteme complicate, ci a făcut ca ele să răsară în mod firesc din pildele și parabolele, ce istorisea ucenicilor săi. Însăș sf. Scriptură, acest izvor nesecat al învățământului religios, în partea sa covârșitoare nu e decât istorie. De-aceea ne îndrumă pedagogia modernă, să așezăm învățământul religios pe baze istorice, dând elevilor la fiecare vârstă, ceea ce este mai accesibil priceperii lor și procedând dela cunoscut la necunoscut, dela ușor la mai greu, dela concret la abstract.

Fiind viața religioasă a zilelor noastre extrem de sfâșiată și complicată, învățământul religios nu poate începe cu înfățișarea și analizarea ei. Cine ar încerca să facă mai întâi cunoscute fenomenele religioase ale prezentului ar cădea în aceeași greșală ca un profesor de fizică, dacă ar duce pe elevii începători într'o fabrică modernă și ar începe să le explice, cum funcționează mașinăriile ei complicate.

De-aceea trebuie construit planul de învățământ religios pe baze istorice-genetice, îndrumând tineretul să parcurgă treptat momentele mai însemnate din epocile de dezvoltare religioasă, dela început până în timpul de față.

Istoriile morale, cari se predau începătorilor și istorisirile din vechiul testament sunt menite a oferi materialul de pregătire, prin care să se deschidă calea Mântuitorului nostru Isus Christos spre sufletul copiilor. Viața și învățăturile lui Isus constituie centrul învățământului religios. Iar istoria bisericească, ce urmează a se predă mai târziu, va contribui să înrădăcineze în sufletul viitorului membru al societății convingerea, că învățătura creștinească, pornită din cuvântul lui Dumnezeu, după ce a fost în stare să învingă în trecut toate piedicile, ajutând omenirea să înainteze pe calea desăvârșirii, va rămânea și în viitor hrana cea mai aleasă a sufletelor creștine, pregătindu-le calea spre mântuire. Tratarea pedagogică a istoriei biblice și a istoriei bisericești va produce în sufletul elevilor sentimente și convingeri religioase cari alimentate și mai târziu din partea preoților, prin o activitate pastorală sistematică, vor influența în mod hotărîtor întreaga viață și toate faptele lor.

Această tratare pedagogică cere, ca profesorul să pornească dela experiențele religioase, ce aduce elevul cu sine din viața familiară și socială. Acestora va adăuga istorisiri noi — concrete, viioae și atrăgătoare — punând în lucrare fantazia copiilor și dându-le serii întregi de intuiții interne din cari ei înșiși prin propria lor judecată să fie în stare a extrage învățătura religioasă-morală, precum și conclusiuni educative cu privire la valoarea creștină a neamului și a bisericii lor.

S'au desfășurat în timpul din urmă serioase stăruinți pentru îmbunătățirea metodei la fiecare obiect de învățământ, deci și la religie. Trebuie să accentuăm însă, că mai presus de orice metodă este însăși personalitatea profesorului. Cel închinat cu toate puterile sufletului misiunii sale de educator, chiar autodidact fiind, va reuși să aibă o metodă ducătoare la scop, câtă vreme alții, oricât de instruiți, dacă sunt lipsiți de sentimentul vocațiunii pentru ca-

riera lor, nici cu ajutorul celor mai bune metode didactice nu vor face multă ispravă.

Fiindcă la religie în primul rând se cere educația sentimentelor și numai în al doilea rând îmbogățirea cunoștințelor, personalitatea profesorului trebuie să fie ea însăși, mai în măsură decât la celelalte obiecte de învățământ, izvor permanent de îndemnuri bune pentru elevi. În privința acestei situații profesorului de religie este egală cu a predicatorului. Precum acesta trebuie să întruchipeze în ființa sa virtuțile, spre a căror practicare îndeamnă pe credincioși, tot astfel profesorii de religie trebuie să aibă totdeauna clar în conștiința lor postulatul de a fi mai întâi ei înșiși așa, cum doresc ori sfătuesc pe elevii lor să fie. Altfel rămân zadarnice toate stăruințele de a da o bună educație religioasă tineretului care, oricât de nepriceput în aparență ajunge repede să observe contradicțiile dintre vorbele și faptele profesorilor.

Oricare profesor de religie trebuie să-și dea silința a face din catedra sa un amvon de propovăduire a adevărului religios-moral, ținând totdeauna seamă de cuvintele Mântuitorului: „Cine va primi un prunc în numele meu, pe mine mă primește. Iar cine va necăji pe unul din acești mici, cari cred în mine, mai bine i-ar fi lui, să-și spânzure o piatră de moară de grumazi și să se înnece în adâncul mării”. (Mateiu, c. 18. v. 5—6).

Prof. I. Lupaș.

Sfințirea bisericii din Crăiești.

În comuna Crăiești, din protopopiatul Turzii, abea avem o mână de credincioși, 34 familii la 24 fumuri. Așa puțini cum sunt au dat o rară dovadă de jertfă și credință, căci în câțiva ani au fost în stare să-și ridice o frumoasă biserică, zidită din lemn de gorun, cu fundament de piatră și coperiș de tinichea, care a costat 320 mii Lei, în afară de lemnul dat gratuit tot de ei. Locul pe care e zidită, încă e donație din partea familiei Feneșanilor, dat în schimb de Nastasia Feneșan. Ajutoare au primit dela stat 20 mii, iar dela Consiliul eparhial 10 mii, dl Gavriil Crișan din Alba-Iulia a donat un clopot în valoare de 5 mii Lei, dna văd. Iuliana Aruncutean, pentru o icoană,

1000 Lei și Petru Cantor, pentru altă icoană, tot 1000 Lei. Toate acestea s'au realizat sub vrednică conducere a preotului Gheorghe Purdea, paroh în Agriș și administratorul acestei parohii. Biserica din Agriș, sfințită anul trecut, s'a ridicat tot prin vrednicia și osteneala pastorală a preotului Gh. Purdea.

Biserica din Crăiești a fost sfințită în mod provizoriu, în ziua de Duminecă, 1 Noemvrie c., de către delegatul P. Sf. Sale, P. C. prot. *Dumitru Antal*, revizor eparhial, alături de P. On. protopop tractual *Iovian Mureșian*, preoții Gh. Purdea, Nic. Radu din parohia Mihai-Viteazul, Al. Șendrea-Iara, Avram Nichita-Oprișani și I. Todea-Stejeriș. Strana a fost susținută de dl înv. Tauțan din Agriș, cantorul din Agriș și cel din loc.

La priceasnă delegatul episcopesc a predicat în legătură cu evanghelia zilei, iar la sfârșit laudând fapta săvârșită, cât și pe preotul care i-a condus, le-a împărtășit binecuvântarea Prea Sfinției Sale episcopului. S'a servit apoi un parastas pentru ctitorii repositați. La sfârșit toți credincioșii, veniți din mai multe comune din jur, între ei și mulți uniți, au fost stropiți cu apă sfințită și miruiți.

Oaspeții mai de seamă, pe lângă preoții slujitori, amintim pe preotul unit Tr. Gurgiu din Pruniș, cu dna, dl Felecan cu dna, stud. univ. Micu, învățătorii din loc, din Pădureni, Lita și Selicea, antreprenorul Nemeș, epitropul Ioan Crișan etc., au luat o masă comună dată de familia preotului Gh. Purdea. La masă s'au rostit și câteva toasturi la adresa Prea Sf. Sale, a delegatului episcopesc, a P. On. protopop, a preotului și a oaspeților.

Rep.

A apărut:

**CLUJUL ROMÂNESC
CALENDARUL**

Eparhiei noastre pe anul

Prețul Calendarului: **1932.**

cu Șematism **30 Lei.**

fără Șematism **20 Lei.**

De vânzare la „**Librăria Eparhială**”
Cluj, Piața Cuza Vodă 6.

Din trecutul parohiei Geomal (județul Alba).

Geomalul este o comună așezată pe dreapta râului Mureș la poala unui deal numit Măgura (Geomalului). Este o comună izolată, cu o așezare nu tocmai fericită având forma unei căldări. Străbați la Geomal de oriunde numai pe drum de hotar. Pe timp ploios noroiul este mare, încât comunicația este aproape imposibilă.

Toți locuitorii comunei în număr de cca 1000 suflete sunt numai români de confesiune ortodoxă. Se ocupă cu agricultura, pământul fiind de producție mijlocie, iar ca o îndeletnicire secundară primăvara ard piatră pentru var. Geomălenii sunt un popor sărac, altfel vioi, dar de un caracter foarte slab, nestatornici în toate, fățarnici și hulitori. Cu un cuvânt le-ași zice: răi de gură și de inimă. În ce privește viața religioasă este cel mai tradiționalist popor din jur, dar și foarte refractar la orice inovație. Pe Dumnezeu îl laudă poate cel mai mult, dar numai cu buzele, căci cu faptele îl hulesc. După ce i-ai studiat și-i cunoști bine, găsești că la acești oameni se potrivesc de minune cuvintele Domnului: „Se apropie de mine norodul acesta cu gura lui și cu buzele mă cinstește, iar inima lor departe stă dela mine“ (Mat., 15. 8). Teoretic cunosc binele, dar practic aproape numai răul. Sunt religioși dar păcătoși. Noi așa-i vedem și spunem numai ce este.

*

Inceputurile acestei comune se pierd în negura trecutului. Dar pe teritoriul comunei Geomal, se pare că se găsesc urme de așezări omenești din timpurile antice. Anume în viile satului în punctele „Măzăriști“, „Zăpode“ și „Cetățile“ s'au găsit cu ocazia rigolării pământului urme de ziduri, cărămizi și alte obiecte. Aceste urme ar duce la presupunerea că aici a fost un castru roman cum au fost de exemplu la Craiva și Tăuți în județul Alba. Cercetări științifice ulterioare rămân se verifice acest lucru.

Cu trecutul istoric al acestei comune s'a ocupat mai de aproape Dl Ștefan Mețeș, subsecretar de stat, — originar din Geomal, — într'un studiu intitulat: „Câteva însemnări istorice despre satul românesc din Ardeal: Geomal“, publicat în revista „Tran-

silvania“ din Sibiu, anul 1921, nr. 9—12, pag. 868—878. Dl Șt. Mețeș, reconstruește istoricul acestei comune pe baza conscripțiilor urbariale din arhivele ungurești, a conscripțiilor bisericesti și a însemnărilor de pe cărțile de strană din Geomal scrise de pr. Rad Daniil pela începutul veacului trecut. Noi vom spicui datele ce ne interesează din acest studiu de cercetări istorice.

După documente satul Geomal apare între cele mai vechi așezări românești cunoscute în Ardeal. Se face pomenire de Geomal încă în anul 1282 într'un proces de hotărnicie al satului Gârbova. La 19 Octombrie 1299, când se descriu hotarele Gârbovei, se amintește din nou de Geomal. La 1349 Geomalul ajunge donație Capitlului din Bălgrad. Ioan Huniadi în anul 1442 dăruiește câteva moșii: Geomalul, Tinod și Cergăul-bulgăresc, Capitlului din Bălgrad, pentru pomenirea sa și a fratelui său. Geomalul în general a fost aproape în totdeauna moșie fiscușească, când în mâinile principilor ardeleni, dar mai mult în posesiunea Capitlului rom.-cat. din Alba-Iulia, până în veacul al XIX-lea, când a suflat vântul libertății și pentru popoarele subjugate. În 1848 Geomalul a fost teatrul unor lupte crâncene între Români și Unguri. (Transilvania, LII. pag. 869).

*

Trecutul bisericesc al acestei parohii se cunoaște în bună parte din însemnările pr. Daniil Rad din Geomal. Pe baza informațiilor lui, avem știrea, că Geomălenii încă în veacul al XVII-lea și-au zidit o biserică de piatră în anul 1664, sub păstorirea unui vrednic preot numit Miclăuș. Acestuia îi urmează preotul lancul, preoțit în anul 1680. Acest lancu, numit protopop, ia parte la actul unirii cu Roma și îl găsim semnat în locul al treilea între cei 38 protopopi români cari au subscris manifestul de unire din 1698, dar care însă nu-i iscălit de mitropolitul Atanasie. (Vezi S. Dragomir, Istoria desrobirei religioase a Românilor din Ardeal în secolul XVIII, Sibiu 1920 vol. I. pag. 11—12).

Istoricii Bisericii unite se străduiesc a arăta Biserica ortodoxă ardeleană desființată în prima jumătate a veacului al XVIII-ea. După conscripția Episcopului Ioan M. Klein din 1733, Biserica ortodoxă eră total des-

ființată, nu mai avea nici o parohie, ci numai 486 preoți. În această conscripție, la aceea dată, Geomalul era sediul și centrul protopopiatului unit. Protopop unit era aci Ioan, cu jurisdicție peste 53 parohii cu 71 preoți.

După conscripția lui P. Paul Aron din 1750 găsim în Ardeal numai 13 parohii ortodoxe cu 25 preoți. Și în această conscripție Geomalul e centrul protopopiatului unit în frunte cu Ioan având jurisdicție peste 49 parohii cu 62 preoți.

E lucru foarte interesant, că Geomalul ajunge așa de însemnat să fie centru protopopesc, credincioșii de aici să fie uniți cu toții vreme de 50 de ani și faptul acesta popa Rad Daniil nu-l știe și nu pomenește nimic despre un fapt atât de important, căci el trece peste cei 50 de ani zicând: „Dela 1756 până la 1790, au fost biserica supt unirea Blajului, iar la acest an după plinirea examenului sau dat la seteni. Examenul s'au început a să face în anul 1782 și sau sfârșit la anul 1790“. (Transilvania, LII. pag. 872). Și de aci se poate vedea felul cum s'au alcătuit conscripțiile unite dela 1733 și 1750.

Prin urmare nu poate fi vorba de existența unui protopopiat unit în Geomal decât numai în conscripțiile lor. De fapt afirmația lui Daniil Rad, că după 1756 Geomalul ajunge sub unirea Blajului o găsim confirmată și în lucrările comisiei lui Bucow din 1760—62, care poartă numirea de „dismembratio“ sau „dismembrația legii“. Aci găsim Geomalul numărat între parohiile curat unite.

Dismembrația legii, sub care se înțelege separarea uniților de neuniți... nu înfățișează rezultatul unui recenzământ, a unei numărătoare, ci consemnează rezoluțiile și sentințele comisiei însărcinate a înlătura neînțelegerile dintre credincioșii ortodocși și politica unionistă a Curtii din Viena. De aceea fără să aibă pretenția de a posedă măcar aparența imparțialității, ele sunt un act de putere, care reprezintă ultima încercare de a salvă corabia unirii. (S. Dragomir, op cit. vol. II. pag. 260). Despre felul cum s'au găsit în județul Alba, 11 comune în cari s'au declarat toți locuitorii de uniți și între cari se găsește și *Geomalul*, să lăsăm să ne spună Dl Silviu Dragomir în

a sa operă monumentală „Istoria Desrobirei religioase a Românilor din Ardeal în sec. XVIII.“, vol. II. la pagina 264—265. În județul Alba ... „rezultatul dismembrării se arată zdrobitor pentru uniune. Ortodoxe s'au declarat 14.630 familii, iar unite numai 3134. Chiar și dintre comunele domeniului, uniții numai în două au obținut majoritate, în Blaj și în Tiur, pe când în celelalte cinci au rămas în minoritate. Pe atunci Blajul nu avea decât 105 capete de familii, dintre cari opt nu au vrut să recunoască uniunea cu biserica împăratului. În Tiur toate cele 108 familii aflătoare în comună s'au declarat unite, dar tocmai aceasta unanimitate ne dă de bănuț și ne face să credem că aici comisia a procedat sumar, declarând, sub cine știe ce pretext, toată comunitatea unită. Când la Veseud 107 familii s'au declarat ortodoxe și numai 6 unite, la Bula 131 familii ortodoxe și numai 6 unite, la Ciufud 67 familii ortodoxe și numai 18 unite, la Veza 49 familii ortodoxe și numai 11 unite, la Mănărade 54 familii ortodoxe și numai 19 unite, la Cergăul-mare 81 familii ortodoxe și numai 12 unite și la Crăciunel 107 familii ortodoxe și numai 9 unite, e cu neputință să credem într'o pornire unanimă a Românilor din Tiur de a îmbrățișa unirea, odioasa lege împotriva căreia s'a ridicat atât de covârșitor valul popular. Dar chiar și membrii comisiei au subliniat cifra familiilor unite din Tiur, fără a face însă observația de rigoare. Evident mai aveau de adăugat ceva și ei la rezultatul acesta surprinzător. Dealtminteri în aceeaș situație se mai află cu totul 11 comune din județul Albei: Falkó, Tiur, *Geomal*,¹⁾ Gârbova-de-jos, Răchișel, Meșcreac, Mirislău, Cisteiul-unguresc, Ponor, Râmeți, Mălăncrav, cari reprezintă 1233 de familii dăruite gratuit bisericii unite de către generalul Buccow“. Deci evident că, dacă Geomalul la 1761—62 figurează ca unit, era numai pe listele comisiei lui Bucow, nu și în realitate. Încă o probă. În acest timp păstoria în Geomal, popa Rad Blagul născut în 1707, s'a preoțit la 1740 Iunie 16 și a murit la anul 1787 April 19. (Informația din Transilvania LII. pag. 876 anexa 5 și 6). Despre acesta Daniil Rad zice: „popa Blag „neunit“ s'au preoțit...“

¹⁾ Sublinierea noastră.

Așadar dacă Rad Blagu s'ar fi declarat pe față preot unit nu putea să-l mai numească neunit.

Din cele de până aci noi scoatem următoarea concluzie generală: După toate dovezile vrednice de credință admitem, că popa Iancul din Geomal, s'a declarat personal unit la 1698, pentru aceasta a fost numit și protopop, dar nu putem crede că, această parohie în cursul veacului al XVIII. să fi trecut vreodată cu toți credincioșii la unație, din contră afirmăm că Geomalul în trecutul său totdeauna a fost parohie curat ortodoxă, cum este până în ziua de azi.

(Va urma).

Pr. L. David.

⌘	CONFERINȚE PREOTEȘTI ȘI CERCURI RELIGIOASE	⌘
---	---	---

**Conferința de toamnă a preoțimei
din tractul Lăpuș,
combinată cu sfințirea bisericii din Rogoz.**

Fruntașa comună Rogoz aparține ținutului Vidic, e situată la 6 km. dela Târgul-Lăpușului, centrul protopopesc. Locuitorii comunei pe vremuri erau iobagi, peste 80 de ani au aparținut la cetatea Ciceu, împreună cu întreg ținutul Vidicului.

Parohia e mixtă. Majoritatea o formează ortodocșii, cari având biserică veche și neîncăpătoare, încă în 1912 au început la edificarea unei noi biserici. Din contribuiri benevole dela credincioși și colectă cu condiții pantehuze, s'au acoperit spesele cu edificarea și pictarea. S'a terminat în 1923, când s'a și sfințit de însuși P. Sf. Episcop Nicolae al Clujului.

Biserica e edificată din piatră și cărămidă, acoperită cu tinichea. Pictura a făcut-o pictorul D. N. Cabadaief.

În anul curent s'a tras cu tinciuală de țiment țocli, s'a vărut exteriorul și văpsit interiorul, costând întreagă lucrarea 34 mii de Lei, care s'a acoperit din fondul parohial.

Între donatorii bisericii e de remarcat Nicolae Manu din Cernești, care a donat pe vremuri suma de 10.000 coroane, iar mai târziu a înființat fundațiunea ce-i poartă numele, donând suma de 1000 Lei, cu scop misionar. În anii trecuți câțiva credincioși din parohie, au făcut donațiuni însemnate în pământ, anume: Ioan Herman 1½ jug,

Grigorie Bodea 2½ jug. și Gheorghe Buta 2 jug. Donatorilor și pe această cale li se aduce mulțumită.

Vacant fiind postul de protopop al Lăpușului, tractul e condus de păr. revizor eparhial prot. D. Antal, care în conțălegere cu președintele despărțământului Lăpuș, pr. N. German și parohul local pr. Alex. Herman, cu aprobarea Prea Sf. Sale, a decis ținerea conferinței de toamnă, combinată cu sfințirea bisericii de curând renovată în Rogoz, care s'a și ținut în ziua de 11 Oct. c.

La conferință s'au prezentat toți preoții afară de trei, cari au avut scuze motivate.

Vecernia din ajunul sărbătorii au săvârșit-o preoții N. German, A. Manu, A. Perhaita și A. Thira, sub conducerea delegatului P. Sf. Sale, prot. D. Antal.

Duminecă în 11 Oct. la ora 8 s'a săvârșit sfințirea apei de către un grup de preoți în frunte cu delegatul episcopesc. Apoi un corțej impunător de preoți și popor cu prapori înainte, a făcut obicinuita încunjurare și stropirea bisericii cu apă sfințită. Intrați în lăuntru s'a început sfânta Liturghie în sobor, celebrată de preoții N. German, A. Șovrea, A. Mann, Gh. Micu, I. Both, T. Herman, P. Picu și A. Thira, sub conducerea delegatului P. Sf. S., prot. D. Antal. Răspunsurile le-a dat un cor improvizat din tineretul comunei, condus de inv. G. Cristea din Tg.-Lăpușului, care pe vremuri a funcționat ca învățător confesional în această comună. Valoarea solemnității au ridicat-o mult Dr. V. Petrașcu (Cluj) prin cântarea „Heruvicului“, Dr. G. Lador (Cluj) prin cântarea „Axionului“ și protosincelul Gherontie Gușu, starețul mănăstirii „Sf. Ana“ din Rohia, prin cântarea cu vocea-i impunătoare a rugăciunii Tatăl nostru.

În loc de priceasnă a predicat foarte frumos delegatul P. Sf. S., prot. D. Antal, pornind dela evangelia zilei „Ieșit-a sămănătorul“. Biserica — frumos pictată în culori de cleiu și văpsită corăspunzător cu pantantine în motive românești — deși destul de încăpătoare, părea prea mică pentru mulțimea de popor din parohie și jur, adunat la serbare. Credincioșii cu deplină atențiune ascultau cuvintele înțelepte rostite de delegatul P. Sf. Sale. Îndemnurile pentru curățirea ogorului sufletesc părăginit, sigur își vor avea efectul.

La finea sf. Liturghii s'a celebrat sf. Maslu pentru un grup de credincioși, de către preoții A. Câdea, I. Roman sen., I. Budu, Gh. Buda, A. Vaida, V. Puica și ieromonah Vasilian. Apoi poporul s'a îndepărtat mulțumit sufletește, iar preoții s'au întrunit în școală, la conferința intimă.

Președintele N. German salută pe păr. prot. D. Antal. În cuvântul de deschidere dă îndemnuri pentru o catehizare mai intensivă spre întărirea sentimentului religios. Roagă pe delegatul P. Sf. Sale să conducă ședința.

Păr. prot. D. Antal ocupând locul prezidențial, mulțumește părintelui N. German pentru salutul adresat, iar părintelui Alex. Herman pentru că a dat ocaziune acestei solemnități, salută pe oaspeții pr. A. Șovrea (Cetatea-de-peatră) și pr. O. Lador (Dej). Inferează curentul anticlerical și dă îndrumări spre a eși din criza morală, în care ne sbatem, accentuând rolul preotului ca factorul cel mai important în viața de stat. Trecându-se la ordinea zilei, se deschide discuție liberă asupra serviciului divin și predicei. La aceasta iau parte preoții P. Picu, I. Both, A. Câdea (care e de părerea să se pomenească la eșirea cu sfințele daruri și I. P. Sf. Patriarh), A. Thira și I. Budu. Se trece apoi la punctul principal al ședinței, citirea lucrării „Cum îți pregătești credincioșii pentru sf. taină a mărturisirii și cuminecării. Cum îi tratezi în decursul mărturisirii și ce canoane le dai la diferite vârste și sexe?” Temă dată de Ven. Consiliu eparhial. Înainte se decide, că fiind timpul înaintat, să se citească o singură lucrare, iar la critică — cari află de bine — să o completeze cu unele părți însemnate, cari ar lipsi din cea citită. Astfel își citește lucrarea pr. Gh. Micu, fiind de un conținut mai scurt. Păr. revizor apreciază lucrarea. Dă îndrumări pentru administrarea corectă a mărturisirii accentuând, că duhovnicul să nu apară grăbit în fața penitentului, nici chiar când ar avea mulți de mărturisit. Pr. I. Budu afirmă, că dânsul a privit lucrarea temei în formă de raport, prin care răspunde cum administreează taina mărturisirii. La această părere se alătură și pr. N. German. Pr. Picu arată metoda directă și indirectă la pregătirea credincioșilor pentru mărturisire.

La dorința preoției, casarul pr. I. Both citește raportul despre starea cassei. Pr. G. Micu cere lămuriri în privința întrebuirii banilor încasați. E de părerea să se întrebuinteze numai pentru augmentarea bibliotecii tractuale.

La propuneri pr. I. Budu e de părerea, să se înființeze la sediul protopopesc o magazie de vin curat pentru sf. Liturgie și vin de Paști. Păr. revizor arată greutatea ce ar obveni cu păstrarea vinului. Afirmă, că totuși spre a avea vin curat baremi la Paști, se poate procura de cu bună vreme vin dela careva parohie ori preot proprietar de vie din tractul Alba-Iulia. Citește apoi câteva ordinațiuni, dă îndrumări să se răspundă tuturor hârtiilor oficioase și ridică ședința.

La masa comună bine aranjată în locuința parohului Alexandru Herman, pe lângă delegatul Prea Sf. Sale și preoții din tract, au luat parte mulți alți oaspeți veniți la serbare. Dintre aceștia de remarcat sunt: Dr. Gavril Lador, portărel și Dr. Vasile Petrașcu, prof. din Cluj, Dr. Ioan Petruș, adv., Dr. Ioan Perhaița, medic, Trisonimo, judecător șef, Barbier, judecător, Ungureanu, f. primar, Gavril Cristea, inv., Ioan Bodea, secretar de plasă și Mihail Ciortea din Tg.-Lăpușului, pr. Augustin Șovrea, Fânațe (Cetatea-de-peatră), pr. Octavian Lador, Chiu-ești (Dej), Sigarteu Melinte, preot unit, Emil Almășan, inv., dna Maria Manu, inv. în loc, dnele preotese Virginia Roman și Eugenia Puica, dș. Andreiu, German și Perhaița.

De către seară fiecare a mers la ale sale cu impresie bună despre modul cum a decurs serbarea și conferința.

Pr. Gh. Micu, raportor.

* * * CRONICĂ * * *

Alegerea Patriarchului din Ierusalim s'a amânat pe timp nelimitat pentru motivul că arabii creștini nu și-au trimis reprezentanții lor la alegere.

În București s'a redeschis o nouă biserică, a lui Mihai Vodă de lângă Arsenal, devenită capela eroilor Mihai Viteazul. Biserica a fost zidită în anul 1594, și în cursul timpului suferind incendii și cutremure, cât și nepăsare din partea foștilor

preoți și enoriași, a ajuns în stare aproape de ruină. Actualului paroh Em. Păsculescu-Oarlea, ajutat de câțiva binevoitori i-a succedat să o repare, refăcându-o în starea originală, sub supravegherea arhitecților Monumentelor istorice. Redeschiderea s'a făcut Duminecă la 1 Nov. c., în cadrul unei reușite solemnități.

Un prefect politic. Ca să nu vină în conflict cu rânduelile „Agrului“ un prefect oarecare din părțile nordice a dispus ca la ziua nașterii M. S. Regelui în bisericile minoritare să se officieze „Te-Deumul“ la orele 8 dimineața, — în biserica unită la 8½ — și în cea ortodoxă la 9. Astfel prelungindu-se slujba la uniți dela 8½ peste 9 ore prefectul și soții de vederi, n'au mai putut merge și la biserica ortodoxă. Și să mai zică cineva, că nu trăim în România-mare?

Coresp.

Deces. Preuteasa *Domnica Herman*, născ. Lador, soția preotului Alexandru Herman din Rogoz, protopopiatul Lăpușului, după scurte, dar grele suferințe, a adormit în Domnul la Clinica din Cluj, în 29 Oct. c. în al 38-lea an al vieții și al 20-lea an al fericitei căsătorii. Inmormântarea a avut loc în Rogoz, în ziua de Duminecă 1 Nov. c. însoțită de jalea nemângăiatului ei soț, alor trei copii, multe rudenii și întreg satul. Transmitem familiei condoleanțele noastre. Dumnezeu să o odihnească în pace.

Mormântul lui Avram Iancu din Tebea, în ziua de 1 Nov. c. în cadrul unei pioase solemnități, precedată de parastas, a fost acoperit cu o lespede de piatră dată de Dl George Brătianu. Lespedea e lucrată de arhitectul Cantacuzino și are următoarea inscripție: „*Craiului munților, națiunea română întregită în hotarele ei firești și unită în spiritul libertății 1848—1918*“. Pe lângă Dl G. Brătianu au rostit cuvântări d-nii I. Lupaș, Oct. Goga, Col. Gh. Scarlat și pr. Tisu din Baia-de-Criș.

Se ușurează datoriile plugarilor. La solemnitatea deschiderii Academiei de studii agronomice, din București, M. Sa Regele Carol II. în discursul ținut a făcut și următoarea afirmațiune: „In ce privește datoriile agricole, atât eu cât și guvernul meu,

ne gândim la ușurarea aceloră cari trec prin mari greutăți și necazuri“. Din această declarațiune toate ziarele au conclud că e vorba să se facă o lege pentru conversiunea datoriilor agricole. Proiectul de lege ce să pregătește, nu se cunoaște încă. Oricum va fi, e bine să se vină într'ajutorul celor îndatorați, însă făcându-se deosebire între ceice s'au îndatorat de năcaz și între ceice s'au îndatorat din speculă sau risipă.

Anunț. Absolventul cursurilor de cântăreți *Alexandru Măgureanu*, cu pregătire de 4 clase liceale, june, scutit de armată, caută un post la parohiile noastre mai bune, ca cântăreț. Poate ocupa oficiul imediat. Adresa lui: La dl *Barbulescu*, secretar ajutor la Seminariul pedagogic „Titu Maiorescu“ București, Calea Dorobanților.

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 590—1931 prot.

(54) 1—3

CONCURS

Se publică concurs pentru întregirea parohiei de cl. II-a *Botez*, din protopopiatul Luduș, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Beneficiile împreunate cu postul de paroh sunt:

1. Salar dela stat.
2. Casă parohială cu supraedificii și grădină.
3. Sesiune parohială 32 jugăre.
4. Stola îndatinată.

Cei ce doresc a ocupa acest post își vor înainta oficiului nostru cererea cu documentele necesare în termenul fixat, iar cu prealabila noastră încunoștințare se vor putea prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Candidații vor prezenta și act de învoire dela Prea Sf. nostru Episcop, fără de care act nu vor fi luați în candidare.

Luduș, la 3 Noemvrie 1931.

În înțelegere cu consiliul parohial din Botez.

R. Popa, protopop.